

STANOWISKO POLSKIEGO TOWARZYSTWA PIEŁĘGNIARSKIEGO w sprawie umów cywilno-prawnych zawieranych przez pielęgniarki

Polskie Towarzystwo Pielęgniarskie z zaniepokojeniem obserwuje zmiany, jakie wprowadza reforma systemu opieki zdrowotnej, szczególnie w kwestii rodzaju umów zawieranych między pielęgniarkami i podmiotami wykonującymi działalność leczniczą.

Zaniepokojenie Towarzystwa budzi sytuacja pacjentów korzystających z usług podmiotów wykonujących działalność leczniczą, w których pielęgniarki pracują w ramach umów cywilno-prawnych, jak również sytuacja pielęgniarek zawierających takie umowy.

Polskie Towarzystwo Pielęgniarskie stoi na stanowisku, że zawieranie umów cywilno-prawnych przez pielęgniarki nie może być arbitralnie narzucone przez reformę systemu opieki zdrowotnej. Należy dołożyć wszelkich starań, aby była to wyłącznie forma fakultatywna, pozostająca w gestii indywidualnego wyboru każdej pielęgniarki. Ponadto pielęgniarki podejmujące pracę w ramach umów cywilno-prawnych powinny uzyskać wszelkie informacje związane zarówno z pozytywnymi jak i negatywnymi stronami kontraktu. Pielęgniarki powinny być w pełni świadome konsekwencji pracy w ramach takiej umowy.

Oczekujemy przyjęcia przez Rząd Polski Dyrektywy dotyczącej czasu pracy wobec sektora ochrony zdrowia. Należy także dołożyć wszelkich starań, aby wdrożyć procedury monitorowania czasu pracy pielęgniarki zatrudnionej na podstawie umowy cywilno-prawnej. Szczególną rolę powinny odgrywać w tych działaniach pielęgniarki pełniące funkcje menadżerów. Monitorowanie czasu pracy ma znaczenie nie tylko z punktu widzenia bezpieczeństwa pielęgniarki, ale przede wszystkim dla bezpieczeństwa pacjenta.

Polskie Towarzystwo Pielęgniarskie uważa również, że w systemie ochrony zdrowia, gdzie opieka sprawowana jest w systemie ciągłym, podstawową formą zatrudnienia pielęgniarek powinna być umowa o pracę. Jest to istotne dla ciągłości opieki oraz realizacji procesu pielęgnowania zgodnie ze sztuką pielęgniarską.

Obserwujemy, że przekształcenia szpitali w spółki nie służą bezpieczeństwu pacjentów, jak to zakładali reformatorzy. Przeciążenie pielęgniarek pracą jest tak duże, że nie są one w stanie wywiązywać się ze swoich podstawowych obowiązków – pielęgnowania pacjentów, a wykonywane zadania mają charakter czysto techniczny.

W wielu podmiotach nie ma możliwości kontynuowania kształcenia ustawicznego ([http://www.ptp.na1.pl/pliki/PTP Stanowiska/21_PTP_STAN_07_12_2010.pdf](http://www.ptp.na1.pl/pliki/PTP%20Stanowiska/21_PTP_STAN_07_12_2010.pdf)), które ma zapobiegać zdarzeniom niepożądanym i pracy nieskutecznymi metodami. Występuje także presja pozostawiania pielęgniarek na jednoosobowych obsadach na dyżurach mających negatywny wpływ na bezpieczeństwo pacjentów

<http://www.youtube.com/watch?v=R5FrzoHM-3E>.

Ograniczanie kosztów, poprzez politykę zmniejszania liczby personelu obsługującego coraz większą liczbę potrzebujących opieki, skutkuje zagrożeniem ich zdrowia i życia.

Takie działania mające tylko na celu ekonomizację systemu doprowadzą do wcześniejszych odejść z zawodu i pogłębienia narastającej sytuacji kryzysu wynikającego z braku personelu pielęgniarskiego. Młodzi ludzie nie są zainteresowani zawodem, w którym trzeba ciężko pracować oraz ponosić odpowiedzialność za życie ludzkie.

Ostrzegamy przed kryzysem, jaki dotyka pielęgniarstwo. Działania powodujące odchodzenie pielęgniarek z zawodu są niebezpieczne dla przyszłości systemu opieki zdrowotnej, zarówno z powodu starzejących się kadr pielęgniarek, jak i z powodu starzejących się odbiorców usług pielęgniarskich.

Polskie Towarzystwo Pielęgniarskie zdaje sobie sprawę z motywacji pielęgniarek podejmujących pracę w ramach umów cywilno-prawnych. Widzimy, że wynika to często z niskich zarobków pielęgniarek i chęci zabezpieczenia sobie odpowiedniego poziomu życia – i przez to podejmowania pracy ponad swoje siły, sprzyja temu brak personelu pielęgniarskiego na rynku pracy; małe zainteresowanie zawodem, z powodu niskiej jego atrakcyjności dla młodych ludzi.

Rząd Polski powinien dołożyć wszelkich starań, aby zabezpieczyć pracę pielęgniarki i uczynić ją na tyle atrakcyjną, aby praca dodatkowa była wyborem a nie koniecznością, a co najważniejsze, by nie zagrażała tak bezpieczeństwu pacjenta, jak i pielęgniarki.

Każda pielęgniarka ma prawo do równowagi między pracą a snem i wypoczynkiem. Praca w godzinach ponadwymiarowych, ponad siły zaburza prawidłowe funkcjonowanie organizmu, co grozi wcześniejszym odejściem pielęgniarki z systemu w wyniku utraty zdrowia, a poprzez to stratą wysoko wykwalifikowanego, doświadczonego pracownika medycznego.

Polskie Towarzystwo Pielęgniarskie podkreśla również, że pielęgniarki mają prawo do zabezpieczenia społecznego – przede wszystkim do przyzwoitej emerytury dającej poczucie bezpieczeństwa finansowego.

Tło

Na podstawie zamówionej przez Towarzystwo analizy prawnej różnic między umową o pracę oraz umową cywilno-prawną (kontraktem) można twierdzić, że istnieje wiele takich właściwości umowy cywilno-prawnej, które można oceniać, jako niekorzystne dla pielęgniarki. Dlatego PTP stoi na stanowisku, że każda pielęgniarka powinna dokładnie znać warunki, na jakich zawiera kontrakt z podmiotami wykonującymi działalność leczniczą.

Przede wszystkim, pielęgniarka powinna mieć świadomość, że nie ma przepisów prawnych, które w tym przypadku regulują kwestie urlopu wypoczynkowego czy obowiązek umożliwienia pielęgniarce podnoszenia kwalifikacji

zawodowych. Warto także pamiętać, że pielęgniarka pracująca w ramach umowy cywilno-prawnej będzie mieć minimalne świadczenia emerytalne z powodu niskiej wysokości składek na ubezpieczenie społeczne.

W ramach umowy cywilno-prawnej inny jest także zakres odpowiedzialności majątkowej pielęgniarki. Pielęgniarka powinna mieć na uwadze, że w ramach tzw. kontraktu, za szkody wyrządzone pacjentom odpowiadać będzie solidarnie z zakładem opieki zdrowotnej do pełnej wysokości szkody.

Z punktu widzenia jakości opieki oraz bezpieczeństwa pacjenta, istotne jest także to, że nie ma przepisów, które regulowałyby czas pracy pielęgniarki w ramach tzw. kontraktu oraz czas koniecznego odpoczynku pielęgniarki.

W 2011 roku Polskie Towarzystwo Pielęgniarskie przeprowadziło badania ankietowe wśród państw-członków Europejskiej Federacji Towarzystw Pielęgniarskich przy UE (EFN) na temat form umowy o pracę, jakie podpisują pielęgniarki w reprezentowanych przez towarzystwa narodowe państwach oraz obowiązującego czasu pracy. Z spośród 29 państw, do których został wysłany kwestionariusz – otrzymaliśmy odpowiedzi z 15 (zwrotność 51,72%). Państwa, które podzieliły się swoimi doświadczeniami to: Czechy, Słowenia, Luxemburg, Węgry, Irlandia, Grecja, Bułgaria, Hiszpania, Holandia, Norwegia, Niemcy, Wielka Brytania i Dania. Dwa pozostałe państwa udzieliły odpowiedzi anonimowo.

Analiza zgromadzonego materiału wykazała, że dominującą formą umowy o pracę pielęgniarek w Europie jest etat w pełnym (zwykle 36 - 40 godzinowy wymiar czasu pracy w tygodniu) lub niepełnym wymiarze czasu pracy. Umowa cywilno-prawna, a więc samozatrudnienie, stanowi bardzo rzadką formę zawierania umowy przez pielęgniarki z pracodawcą. W Czechach, Luxemburgu, w Danii i w Niemczech jest to zaledwie kilka % (często zaledwie 0,01%). Na Węgrzech ok. 6%, w Irlandii mniej niż 5% (pielęgniarki są wówczas zatrudniane poprzez agencje pielęgniarskie, jest to bezpieczniejsza forma zatrudnienia aniżeli nasz kontrakt), w Holandii - kilkaset pielęgniarek, w UK – około 120 położnych. Przy czym bardzo dokładnie przestrzegane są normy czasu pracy zarówno dla bezpieczeństwa pracodawcy, pielęgniarki, a przede wszystkim pacjenta, który oddaje w ręce pielęgniarek swoje zdrowie i życie z zaufaniem, którego nie wolno zawieść.

W pozostałych państwach, które wzięły udział w naszej ankiecie, samozatrudnienie pielęgniarek nie występuje. Pielęgniarki podejmujące pracę w ramach tzw. kontraktów najczęściej pracują poza podmiotami realizującymi opiekę w systemie ciągłym - więcej http://www.ptp.na1.pl/pliki/pdf/EFF_survey_outcome_2011.pdf.

Warszawa, 21 lipca 2011 r.

**Polskie Towarzystwo Pielęgniarskie Zarząd Główny www.ptp.na1.pl
Al. Reymonta 8 lok. 12 tel. +48 22 663 63 45; fax: + 48 22 398 18 51;
email: zgptpiel@gmail.com;**

OPP

17/

KRS 000065610